

SUNUŞ

Eğitim politikalarının ve uygulamalarının izlenmesi ve değerlendirilmesi son yıllarda Türkiye’de ve dünyada önemli bir eksen olarak güncellik kazanmaktadır. Bu durum uzun yıllar gözlem ve deneyime dayalı olarak yürütülen izleme faaliyetlerinin daha teknik ve kapsamlı bir zeminde yürütülmesini gerekli kılmaktadır. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü olarak bu doğrultuda izleme ve değerlendirme faaliyetlerini başlangıçtan itibaren titiz bir biçimde yürütme amacını taşımaktayız.

Eğitimin çok boyutlu yapısını analitik bir biçimde değerlendirme imkânını sunan izleme ve değerlendirme raporları hem bir eğitim öğretim yılının değerlendirmesi aşıısından hem de tematik raporlar aracılığıyla hedef ve önceliklerimiz kapsamındaki konularda derinlemesine bulgu elde etme bağlamında önemli bir konumdadır. Bu kapsamda daha önce tamamladığımız izleme ve değerlendirme çalışmalarının örnek teşkil ettiğini aldığımız dönütlerden anlamış bulunmaktayız.

Bu ve sonraki izleme ve değerlendirme çalışmalarımızın ortaöğretim politikalarına ve uygulamalarına beklenen katkıyı sunacağından emin olarak çalışmanın ortaya çıkmasında görev alan çalışma arkadaşlarıma ve destekleriyle çalışmanın zenginleşmesine katkı sunan öğretmen ve yöneticilerimize teşekkür ederim.

Ercan TÜRK
Ortaöğretim Genel Müdürlü

İçindekiler

Araştırmanın Modeli.....	3
Evren, Örneklem ve Çalışma Grubu.....	3
Ölçme Araçları	4
Verilerin Toplanması.....	5
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	5
Temalara İlişkin Sonuçlar ve Öneriler	6
Öğrenci Devamsızlığı	6
Sonuçlar	6
Öneriler	8
Akademik Başarı	9
Sonuçlar	9
Temel Liselere Geçiş	11
Sonuçlar	11
Öneriler	12
Teknolojinin Amacına Uygun Kullanımı	13
Sonuçlar	13
Öneriler	14
Öğrenci Disiplin Durumu	15
Sonuçlar	15
Öneriler	15

Bu çalışmanın amacı 2015-2016 eğitim öğretim yılını ortaöğretim düzeyinde değerlendirmektir. Bu amaçla üst politika belgelerinde yer alan ve güncel olarak eğitim camiasının gündeminde yer alan başlıklara odaklanılmıştır. Bu başlıklar:

- Öğrenci devamsızlığı,
- Akademik başarı,
- Temel liselere geçiş,
- Teknolojinin amacına uygun kullanımı,
- Öğrenci disiplin durumudur.

Genel Müdürlüğümüzce yapılan çalışmaların etkilerini görebilmek amacıyla oluşturulan çalışma grupları 7 coğrafi bölge de 14 ilin (Eskişehir, Kırıkkale, Kırklareli, Edirne, Hatay, Osmaniye, Ordu, Tokat, Aydın, Manisa, Gaziantep, Kilis, Elazığ, Malatya) il millî eğitim müdürlüklerine ziyaretlerde bulunmuştur. Bu ziyaretlerde il millî eğitim müdürlüğü yöneticileri ile ilgili başlıklarda toplantılar yapılmıştır. Ayrıca o ilde görev yapan okul zümre başkanları ile toplantı yapılarak gönüllülük esasını ilgilili başlıklardaki görüşleri alınmış ayrıca toplantı sonunda zümre başkanlarına anket uygulanmıştır. Hazırlanan raporda il millî eğitim müdürlüğü yöneticileri ve o ilde görev yapan okul zümre başkanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Bununla birlikte illerde uygulanan anket sonuçları da raporda yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Eğitim politikalarının izlenmesinde ve değerlendirilmesinde idari veri olarak tanımlanan ikincil veriler (örneğin e-okul verileri) kullanılabildiği gibi doğrudan uygulayıcıların deneyimlerinden elde edilen birincil veriler de derinlemesine bilgi elde etme imkânı sunduğu için kullanılmaktadır. Özellikle eğitim alanında uygulayıcı deneyimleri daha önemli bir konumdadır. Bu anlamda, araştırmada hem ülke geneline dair genellenebilir; hem de uygulayıcıların deneyimlerine dair ayrıntılı bulgulara ulaşmak için nicel ve nitel yöntem birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutta, tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

Evren, Örneklem ve Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni 2015-2016 eğitim öğretim yılında resmi örgün ortaöğretimde görev yapan 277.188 öğretmendir. Örneklem belirlenmesinde tabakalı seçkisiz yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini yedi coğrafi bölgeden ve yedi okul türünden belirlenen 941 zümre başkanı oluşturmaktadır. Okul türleri bölgesel olarak homojen bir biçimde dağıtılarak evrenin yüksek

ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

düzye temsil edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türü ve bölgelere göre dağılımı Tablo.1’de gösterilmektedir. Buna göre Anadolu Lisesi, mesleki ve teknik Anadolu lisesi ve fen lisesinde öğretmen sayısı evrende olduğu gibi örnekleme de görece yüksektir.

Tablo: Nicel boyutta araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türü ve bölgelere göre dağılımı

	Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	Genel Toplam
Anadolu İmam Hatip Lisesi	25	9	9	2	20	12	6	83
Anadolu Lisesi	72	51	48	23	92	59	69	414
Fen Lisesi	22	13	25	4	15	10	15	104
Güzel Sanatlar Lisesi	7	7	4	1	14	8	12	53
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	27	16	29	3	22	24	23	144
Sosyal Bilimler Lisesi	9	15	21	7	10	12	12	86
Spor Lisesi	3	4	10		9			26
Okul türü belirtmeyen	5	8	4	4	4	1	5	31
Genel Toplam	170	123	150	44	186	126	142	941

Araştırmanın nitel boyutunda çalışma grubunu, yedi farklı bölgede 12 ilde gerçekleştirilen çalışma ziyaretlerinde kapsamındaki toplantılarda ilgili konu başlıklarında gönüllü olarak görüş beyan eden yöneticiler ve öğretmenler oluşturmaktadır.

Ölçme Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda, öğrenci devamsızlığı, akademik başarı, temel liselere geçiş, teknolojinin amacına uygun kullanımı, öğrenci disiplin durumu başlıklarının her birinde 10-12 maddeden ve toplamda 55 maddeden oluşan bir anket kullanılmıştır. Ölçme aracı “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “katılıyorum”, “tamamen katılıyorum” seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçme aracı araştırma ekibi tarafından ilgili literatür ve konuya ilişkin yasal dayanaklar taranarak oluşturulmuştur.

Araştırmanın nitel boyutunda ise nicel boyuttaki konuları kapsayan açık uçlu 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

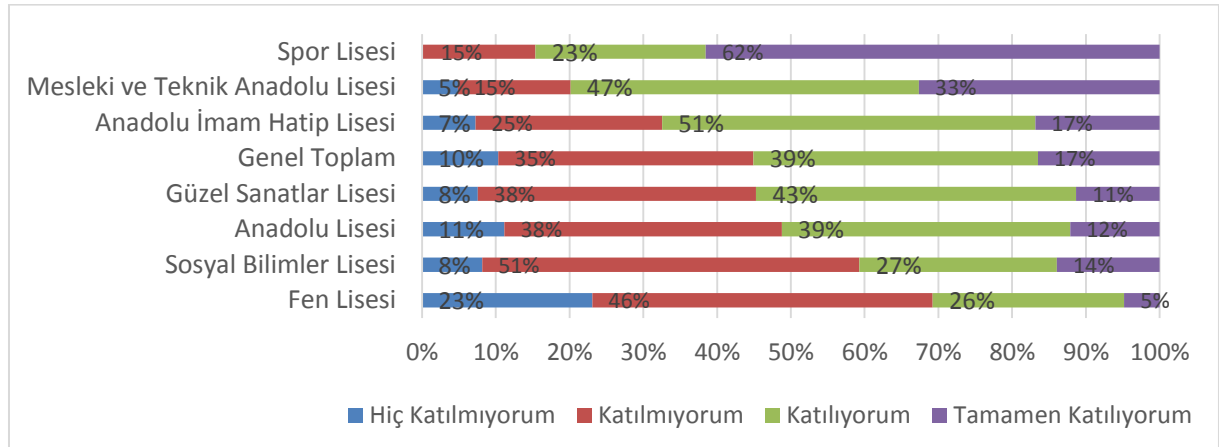
Verilerin Toplanması

Nicel boyutta veriler yedi farklı bölgede 12 ile gerçekleştirilen çalışma ziyaretlerinde öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerini almak amacıyla düzenlenen toplantılarda toplanmıştır. Öğretmenlerden 30 dk süre ile anketi cevaplamaları istenmiştir. Aynı toplantılarda araştırma başlıklarıyla ilgili ve nitel boyuta kaynaklık edecek sorular yöneltilmiş ve not edilmiştir.

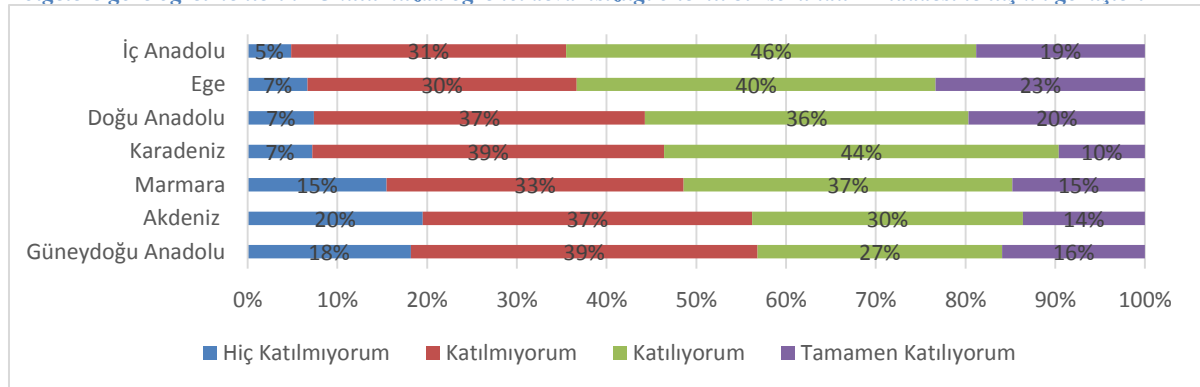
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Nicel verilerin çözümlemesinde yüzde (%) hesabı kullanılmıştır. Ankette yer alan her bir madde okul türü ve bölge değişkenlerine göre ayrı ayrı analiz edilmiştir. Nitel veriler ise öğretmen ve yöneticilerin ifade ettiği şekliyle sunulmuştur.

Okul türlerine göre öğretmenlerin “Okulumuzda öğrenci devamsızlığı önemli bir sorundur” maddesine ilişkin görüşleri

Bölgelere göre öğretmenlerin “Okulumuzda öğrenci devamsızlığı önemli bir sorundur” maddesine ilişkin görüşleri

Temalara İlişkin Sonuçlar ve Öneriler

Öğrenci Devamsızlığı

Sonuçlar

- **Öğretmenlerin yarısından biraz fazlası çalıştıkları okulda öğrenci devamsızlığının önemli bir sorun olduğunu düşünmektedir.**

Öğrenci devamsızlığının çalıştıkları okulda önemli bir sorun olduğunu düşünen öğretmen oranı spor lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde %80'i aşmaktadır.

- **Öğretmenlerin yaklaşık yarısı devamsızlığın kurul ve komisyonlarda önemli bir gündem oluşturmadığını düşünmektedir.** Bu oran spor lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde %30 civarındadır. Kurul ve komisyonlara benzer bir biçimde öğretmenlerin yaklaşık yarısı devamsızlığın informal görüşmelerde de önemli bir gündem oluşturmadığını düşünmektedir.
- **Öğretmenlerin yaklaşık 4'te 3'ü okullarının öğrenci devamsızlığını azaltmaya dönük açık veya örtük hedefleri olduğunu düşünmektedir. Ancak bu sonuç, okul türlerine göre beklenenin tersine bir takım sonuçları içermektedir.** Buna göre fen lisesi, sosyal bilimler lisesi ve Anadolu lisesi gibi devamsızlığın daha az olduğu okul türlerinde devamsızlığı azaltmaya dönük hedefleri olduğunu ifade eden öğretmen oranı %80'in üzerinde iken devamsızlığın daha önemli bir sorun olduğu düşünülen spor lisesinde bu oran % 50, güzel sanatlar lisesinde % 60, Anadolu imam hatip lisesinde ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde %70 civarındadır. Bu sonuçlara göre devamsızlığın daha önemli bir sorun olduğu, devamsızlığın kurul- komisyonlarda ve informal görüşmelerde daha önemli bir gündem oluşturduğu okul türlerinde, öğrenci devamsızlığını azaltmaya dönük açık veya örtük hedefleri olduğunu ifade eden öğretmen oranı daha azdır. Dolayısıyla **spor lisesi, güzel sanatlar lisesi, Anadolu imam hatip lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesi okul türlerinde öğrenci devamsızlığı önemli bir gündem oluşturmasına karşın devamsızlığı azaltmaya dönük beklenen düzeyde hedef belirlenmemektedir.**
- **Öğretmenlerin önemli bir bölümü (yaklaşık % 90) öğrencilerin devamsızlık konusunda yeteri kadar bilgilendirildiğini düşünmektedir.** Benzer bir biçimde

öğrencilerin okulda mutsuz oldukları için devamsızlık yaptığı görüşüne önemli bir bölümü katılmamaktadır (yaklaşık %70). Ancak Anadolu imam hatip lisesinde ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğretmenlerin yaklaşık yarısı; Karadeniz ve İç Anadolu bölgelerinde ise yaklaşık %40'ı öğrencilerin okulda mutsuz oldukları için devamsızlık yaptığını düşünmektedir.

- **Öğretmenlerin yaklaşık 3'te 1'i öğrencilerin kendilerini akademik açıdan başarısız algıladıkları için devamsızlık yaptığını düşünmektedir.** Anadolu imam hatip lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğretmenlerin yaklaşık yarısı öğrencilerin kendilerini akademik açıdan başarısız algıladıkları için devamsızlık yaptığını ifade etmektedir.
- **Öğretmenlerin yaklaşık %70'i öğrencilerin keyfi olarak devamsızlık yaptığını düşünmektedir.** Bu oran, spor lisesinde yaklaşık % 90; mesleki ve teknik Anadolu lisesinde ve güzel sanatlar lisesinde ise %80 civarındadır. Öte yandan fen lisesinde bu oran yaklaşık %50'dir. Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bu oran diğer bölgelere kıyasla belirgin bir biçimde düşüktür.
- **Öğretmenlerin sınırlı bir bölümü (% 21) öğrencilerin akran baskısı, zorbalık, şiddet vb. nedenlerden ötürü devamsızlık yaptığını düşünmektedir.** Bununla birlikte ilgili oran mesleki ve teknik Anadolu lisesi ve spor lisesi ile Güneydoğu Anadolu bölgesi ve Karadeniz bölgesinde % 30 civarındadır.
- **Öğretmenlerin yaklaşık yarısı öğrencilere tanınan mevcut devamsızlık gün sayısının gereğinden fazla olduğunu düşünmektedir.** Mesleki ve teknik Anadolu lisesi, güzel sanatlar lisesi ve spor lisesi ile Güneydoğu Anadolu, Marmara ve İç Anadolu bölgesi öğretmenlerinin yaklaşık %60'ı bu görüşe katılmakta iken fen lisesinde, Anadolu imam hatip lisesinde ve Doğu Anadolu ve Akdeniz bölgelerinde ise söz konusu oran %40 civarındadır.
- **Öğretmenlerin önemli bir bölümü (%70) farklı sınıf düzeylerinde devamsızlık gün sayısının farklı olmasını gerektiği görüşüne katılmaktadır.** Bu oranın okul türlerine göre önemli ölçüde benzeştiğini söylemek mümkündür. Bölgelere göre ise yalnızca Güneydoğu Anadolu bölgesinde belirgin bir biçimde yüksektir.
- Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde elde edilen bulgulara göre öğrencilerin önemli bir bölümü farklı gerekçelerle YGS'den sonra sürekli bir biçimde devamsızlık yapmaktadır. **Öğrencilerin bir bölümü yalnızca YGS puanı ile bir yükseköğretim programına yerleşmeyi planladığı için (LYS' ye katılmayacak öğrenciler) resmen olmasa bile**

fiilen okuldan mezun olduğunu düşündüğü için devamsızlık yapmaktadır. Eğer LYS'ye katılacaksa bu durumda sınava hazırlanmak için devamsızlık yapmaktadır. Bu sonuç okul-yükseköğretime geçiş sınavları ilişkisini ortaya koymasından dolayı çarpıcıdır.

- **Öğrenci devamsızlığının nedenleri ekonomik, sosyal ve bireysel bir takım etkenleri içermektedir.** Örneğin çalışma ziyaretleri kapsamındaki Manisa ilinin tarımla uğraşan ilçelerinde devamsızlık diğer ilçelere göre belirgin bir biçimde yüksektir. Bir başka örnekle koruma altındaki çocukların nakil sürecinde devamsızlık sorunu yaşanmaktadır.
- **Öğretmenler temel liselerde ve özel okullarda devamsızlık konusunda daha müsamahakâr bir yaklaşımın söz konusu olduğunu düşünmektedir.** Bu anlamda daha fazla devamsızlık yapmak isteyen veya devamsızlık konusunda sorun yaşayan öğrenciler söz konusu okullara geçiş yapabilmektedir. Öğretmenler bu durumun haksız bir rekabet oluşturduğunu düşünmektedir.
- **Eğitim programının öğrenci devamsızlığını olumsuz yönde etkilediğini savunan görüşler mevcuttur.** Buna göre programlar yeterince, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine dönük değildir. Bununla birlikte günlük ve haftalık ders saatinin fazla olması öğrencileri devamsızlığa yöneltmektedir.

Öneriler

- **Öğrencilere tanınan devamsızlık gün sayısı sınıf düzeylerine göre farklılaştırılabilir.** Bu anlamda yükseköğretime geçiş sınavından ötürü 12. Sınıflar diğer sınıflardan farklı düşünülmelidir. Örneğin 9.10. ve 11. sınıfta özürsüz olarak 10 gün toplamda 20 gün; 12. sınıflarda toplamda 30-40 gün devamsızlık hakkı verilebilir.
- **Öğrencilere tanınan devamsızlık hakkı her ders için belirli bir ders saati ile sınırlandırılabilir.** Bu sayede haftanın belirli bir gününde veya gün içerisinde belirli dersler için sürekli olarak yapılan devamsızlıklar önlenebilir. Örneğin matematik dersinde bir eğitim öğretim yılında derslerin % 15'inden daha fazla devamsızlık yapan öğrencilerin bu dersten başarısız sayılmaları yönünde bir değişiklik söz konusu olabilir.
- **Öncelikli olarak Spor lisesi, güzel sanatlar lisesi, Anadolu imam hatip lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesi okul yöneticilerine, devamsızlık konusunda farkındalık, durum tespiti, hedef ve strateji belirleme, iyi örnekler, mikro proje geliştirme eğitimleri verilebilir.** Öğretmenler bu okul türlerinde devamsızlığın önemli bir sorun olmasına karşın yeterince hedef belirlenmediğini düşünmektedir.

- **Temel liselere ve özel okullara yönelik rehberlik ve denetim uygulamalarında devamsızlığın takibi konusuna daha fazla ağırlık verilmelidir.** Çünkü öğretmenler temel liselerin ve özel okulların bu konuda kamu okulları kadar titiz bir yaklaşım benimsemediğini düşünmektedir. Bu anlamda maarif müfettişleri ile gerçekleştirilen toplantılarda ilgili konu daha fazla gündeme alınmalıdır.

Akademik Başarı

Sonuçlar

- **Öğretmenlerinin % 91'i hazırbulunuşluk düzeyinin öğrenci başarısını etkileyen en önemli değişken olduğu görüşüne katılmaktadırlar.**
- **Öğretmenlerin % 77'si okul ortamının başarıyı belirleyen en önemli değişken olduğu görüşüne katılırken Anadolu imam hatip ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde bu görüşe katılmayan öğretmen oranı görece fazladır.**
- **Öğretmenlerin % 81'i ailenin öğrenci başarısını belirleyen en önemli değişken olduğu görüşüne katılmaktadırlar.** Spor lisesinde görev yapan öğretmenler ailenin öğrenci başarısını belirleyen en önemli değişken olduğu görüşüne görece daha fazla katılırken Anadolu imam hatip lisesinde görev yapan öğretmenler bu görüşe nispeten daha az katılmaktadırlar.
- **Fen lisesinde öğretmenlerin %78'i ortak sınavların akademik başarıyı artırdığına katılmaktadırlar.** Spor lisesinde görev yapan öğretmenlerin ise % 80'i ortak sınavların akademik başarıyı artırdığına katılmamaktadırlar.
- **Öğretmenlerin %85'i sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin artırılmasının akademik başarıyı olumlu etkilediği görüşüne katılmaktadırlar.**
- **Her okul türünde araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası ders saatinin azaltılarak sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere ayrılan zamanın artırılmasının akademik başarıyı olumlu etkileyeceği görüşüne katılırken fen lisesinde bu görüşe katılan öğretmen oranı görece azdır.** Bölgeler itibarıyla genel olarak öğretmenler ders saatinin azaltılarak sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere ayrılan zamanın artırılmasının akademik başarıyı olumlu etkileyeceği görüşüne katılırken Güneydoğu Anadolu ve Marmara bölgelerinde bu görüşe katılan öğretmen oranı görece fazla İç Anadolu Bölgesinde ise görece azdır.

- **Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere puan verilmesinin akademik başarıyı olumlu etkileyeceği görüşüne öğretmenlerin % 67'si katılırken** bu görüşe katılmayan öğretmen oranı spor lisesinde görece fazladır.
- **Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 92'si notların dışında verilecek ödüllerin akademik başarıyı olumlu etkileyeceği görüşüne katılırken** güzel sanatlar lisesi ve spor lisesinde bu görüşe katılmayan öğretmen oranı görece fazladır.
- **Öğretmenlerin % 86'sı teknolojik araç gereçlerin amacı dışında kullanılmasının akademik başarıyı olumsuz etkilediği görüşüne katılmaktadırlar.**
- Spor lisesinde görev yapan öğretmenlerin tamamı sınıf mevcudunun akademik başarıyı etkileyen önemli bir unsur olduğuna katılmaktadırlar. Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde ise bu görüşe katılmayan öğretmen oranı görece fazladır.
- **Güzel sanatlar, Anadolu imam hatip ve Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenler akademik başarının artırılması için daha disiplinli bir ortamın gerekli olduğu görüşüne nispeten daha fazla katılırken sosyal bilimler liselerinde görev yapan öğretmenler bu görüşe daha az katılmaktadırlar.**

Öneriler

- Hazırbulunuşluğun önemli belirleyicilerinden biri olan ön öğrenmelerin yeterliliğini belirlemek amacıyla ortaokul ve lise öğretim programlarının ne düzeyde uyumlu olduğu araştırılabilir.
- **Öğrenci başarısını etkileyen önemli bir değişken olarak görülen okul ortamlarının özellikleri bu amaç doğrultusunda incelenerek gerekli düzenlemeler yapılabilir.**
- Aile özellikleri belirlenerek gerekli görülen velilerin aile eğitim programlarına katılmaları teşvik edilebilir.
- **Ortak sınav uygulamasının sonuçları okul türü bağlamında ele alınarak yeniden düzenlenebilir.**
- Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli fiziki yapı ve malzeme teminine yönelik olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile merkezi ve yerel düzeyde yapılan protokoller artırılabilir.
- Öğrencilere notların dışında hangi ödüllerin, hangi durumlarda verilebileceğine ilişkin ayrıca bir araştırma yapılabilir.

- Teknolojik araçların doğru amaçlarla kullanımına ilişkin öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik bilgilendirme programları hazırlanabilir.

Temel Liselere Geçiş

Sonuçlar

- **“Temel liselere geçiş yapan öğrenciler okulun en başarılı öğrencileridir” maddesine ilişkin görüşler incelendiğinde bu görüşe katılan öğretmenlerin %37 oranında olduğu görülmektedir.** Bu oranın Bakanlık temsilcileri tarafından yapılan il ve okul ziyaretlerinde sıklıkla ifade edilen “temel liseler okulun en iyi öğrencilerini alıyor” teziyle daha az uyduğu göstermektedir. Bununla birlikte **“Temel liselere geçişler okuldaki başarıyı olumsuz yönde etkilemiştir” maddesine olumlu görüş belirten öğretmen oranı %51’dir.** Bu durum temel liselere geçiş yapan öğrencilerin okulun en iyi öğrencileri olmasa da okulun iyi öğrencileri olduğunu ve bu geçişlerin okuldaki başarıyı olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.
- **Öğrencilerin temel liselere geçiş nedenleri ile ilgili maddeler incelendiğinde ise** “Öğrenciler temel liselere okulda eğitim öğretimin niteliğinden memnun olmadıkları için geçiş yapmıştır” maddesine ilişkin olumlu görüşler %30, “Öğrenciler temel liselere okuldaki destekleme ve yetiştirme kursları nitelik açısından yeterli olmadığı için geçiş yapmıştır” maddesine ilişkin olumlu görüşler %40, **“Öğrenciler temel liselerde devamsızlık ile ilgili daha az sorun yaşayacaklarını düşündükleri için geçiş yapmıştır” maddesine ilişkin olumlu görüşler %84** **“Öğrenciler temel liselere daha yüksek ders notu alabilmek için geçiş yapmıştır” maddesine ilişkin olumlu görüşler %88 oranındadır.** Buna göre temel liselere geçişlerin öğrenciler açısından en önemli nedeninin “devamsızlık konusunda sorun yaşamamak” ve “yüksek not almak” olduğu ifade edilebilir.

- Okullarda yapılan destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci ihtiyaçlarını karşılama düzeyi ile ilgili madde incelendiğinde ise **“Okullarda yapılan destekleme ve yetiştirme kursları temel liselere geçişleri azaltmıştır” maddesine ilişkin olumlu görüşler genel toplamda %53 iken bu oran sosyal bilimler liselerinde %57’ye fen liselerinde ise %78’ e yükselmektedir.** Ancak ilgili maddeye olumlu görüş bildiren öğretmenlerin oranı güzel sanatlar lisesinde %33’e spor liselerinde %27’ye düşmektedir. Bu durumda fen liselerinde, sosyal bilimler liselerinde ve kısmen Anadolu liselerinde destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci ihtiyaçlarını karşıladığı ve temel liselere geçişleri azalttığı ifade edilebilir. Bölgeler düzeyinde bakıldığında ise **“Okullarda yapılan destekleme ve yetiştirme kursları temel liselere geçişleri azaltmıştır” maddesine ilişkin olumlu görüşler sadece İç Anadolu Bölgesinde %39 oranı ile %50’nin altında olduğu görülmektedir. Bu durumda İç Anadolu Bölgesinde Okullarda yapılan destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci ihtiyaçlarını karşılayamadığı ifade edilebilir.**
- Temel liselere geçiş yapan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumları ile ilgili madde incelendiğinde ise **“Temel liselere geçiş yapan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi genellikle daha yüksektir” maddesine ilişkin olumlu görüşler %74 oranındadır.** Bölgeler düzeyinde bakıldığında ise genel toplamda %73 olan oran Doğu Anadolu Bölgesinde %81’dir. Bu oranlara bakıldığında **temel liselere geçiş yapan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarının genellikle yüksek olduğu ve bu durumun Doğu Anadolu Bölgesinde daha bariz bir şekilde ortaya çıktığını göstermektedir.**

Öneriler

- **Temel liseler ile ilgili en önemli sorun olarak temel liselerdeki öğrencilerin notlarının abartıldığı ifade edilmektedir.** Bu sorunun giderilmesi için özel öğretim kurumları tarafından denetimlerinin artırılmalıdır.
- Temel liselere geçişleri önlemek için okullardaki **destekleme ve yetiştirme kurslarının niteliğini arttırmak gerekir.**
- Dershane mantığı ile çalışan temel liselerin en önemli avantajı bol soru çözmeleridir. Bu durum öğrencilerin temel liseye geçişlerini arttırmaktadır. Bunu azaltmak için **EBA daki “Kazanım Kavrama Testleri”nin nicelik ve nitelikleri arttırılmalıdır.**

Teknolojinin Amacına Uygun Kullanımı

Sonuçlar

- Sosyal bilimler lisesi ve fen lisesinde çalışan öğretmenlerin, **Öğrenciler okuldaki teknolojik araçların kullanımına özen göstermektedir görüşüne katılma oranı bir hayli yüksek(%78)** iken görüşe katılma oranı spor lisesi ve Anadolu imam hatip lisesinde daha düşük düzeydedir.
- Sosyal bilimler lisesi ve fen lisesinde çalışan öğretmenlerin %50'den fazlası ve diğer okul türlerinde ise görece büyük oranı öğrencilerin bilişim araçlarını ve sosyal medyayı kişisel, toplumsal ve eğitsel yararlar doğrultusunda kullandıkları görüşüne katılmamaktadır.
- Bilişim araçlarının ve sosyal medyanın zararlı ve şiddet içerikli amaçlar için kullanılması mesleki ve teknik Anadolu Lisesi, spor lisesi ve Anadolu imam hatip lisesinde önemli bir sorun olarak görülmektedir.
- **Bilişim araçlarının ve sosyal medyanın zararlı ve şiddet içerikli amaçlar için kullanılması mesleki ve teknik Anadolu Lisesi, spor lisesi ve Anadolu imam hatip lisesinde önemli bir sorun olarak görülmektedir.**
- Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinde görev yapan öğretmenler bilişim araçlarının ve sosyal medyanın zararlı ve şiddet içerikli amaçlar için kullanılmasının önemli bir sorun olduğu görüşüne nispeten daha fazla katılmaktadır.
- Öğrencilerin cep telefonu ile okulda kayıt edilen ses ve görüntüleri başkalarının rızası olmadan sosyal medyada paylaştıklarını düşünen öğretmen oranı, mesleki ve teknik Anadolu Lisesi, spor lisesi ve Anadolu imam hatip lisesinde diğer okul türlerine kıyasla nispeten yüksektir.
- **İlgili maddeye katılım bakımından okul türleri büyük ölçüde benzeşmekle birlikte spor lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin çok**

büyük bir oranı öğrencilerin derslerde cep telefonlarını öğrenme-öğretme sürecini aksatacak boyutta kullandıkları görüşüne katılmaktadır.

- İlgili maddeye katılım bakımından okul türleri büyük ölçüde benzeşmekle birlikte spor lisesinde görev yapan öğretmenlerin ekseriyeti öğrencilerin derslerde cep telefonunu yoğun bir biçimde kullanmalarının sınıf iklimini olumsuz etkilediği görüşüne katılmaktadır.
- Okul türlerine ve bölgelere göre farklılıklar olmakla birlikte bu iletişim aracının amacı dışında kullanılmasının günümüzde de bir problem olarak devam ettiği anlaşılmaktadır.
- İllere gerçekleştirilen ziyaretler kapsamında İl Millî Eğitim Müdürleri ve öğretmenlerle yapılan toplantılarda, teknoloji kullanımına ilişkin olarak **öğretmenlerce dile getirilen problemler; sınıfta internet kullanımına getirilen sınırlamalar, Fatih projesi kapsamında sınıflara kurulan akıllı tahtaların kullanımına ilişkin problemler, EBA’ daki içeriklerin yetersiz ve dağınık (tasnif edilmemiş) olması, öğrencilere dağıtılan tabletlerle ilgili sıkıntılar** olmak üzere dört ana başlık ta toplanmıştır.

Öneriler

- Yeni teknolojilerin eğitim amaçlı kullanılması ve buna paralel olarak yeni projelerin hayata geçirilmesinde başarı sağlanabilmesi için öncelikle bilgisayar okur-yazarlığının yaygınlaştırılması ve öğretmenlere yönelik ilave eğitimlerin sunulması büyük bir önem taşımaktadır.
- Fatih projesine yönelik olarak gerek akıllı tahtaların kullanımı ve gerekse **EBA’ nın içerik ve kullanımına ilişkin dile getirilen sıkıntıların büyük bir kısmının teknolojinin etkin kullanılmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.** Bu nedenle il ve ilçelerde bu yönde düzenlenen seminerlerin daha etkin olmasına çalışılmalıdır.
- Gerek öğretmenlik mesleğine yeni başlayacak öğretmenlerin ve gerekse hali hazırda görevde olan öğretmenlerin teknolojiyi etkin kullanmada öğrenciler düzeyinde veya bir adım daha önde olmalarını sağlamak yaşanan birçok sıkıntıyı kendiliğinden ortadan kaldıracaktır.
- Teknoloji kullanımını yasaklayarak veya sınırlayarak olumsuz durumları ortadan kaldıramayız. **Ödül ve disiplin yönetmeliğinde belirlenen çerçevede, okullarda teknolojinin amacına uygun kullanımı için öğrencilere yönelik bilgilendirmelere devam edilmelidir.**

Öğrenci Disiplin Durumu

Sonuçlar

- Yaşanan disiplin sorunlarının büyük ölçüde öğrencilerin kendi arasındaki problemlerden kaynaklandığı görüşü hakimdir.
- Derste yaşanan disiplin sorunlarının büyük ölçüde öğretmen tutumundan kaynaklandığı düşünülmektedir.
- Derste yaşanan disiplin sorunlarının büyük ölçüde öğrencinin derse yönelik hazırbulunuşluğunun yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.
- Katılımcıların, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde yer alan **disiplin cezasını gerektiren davranış ve fiiller ile verilecek disiplin cezalarının uyumlu olduğu konusunda tereddüt yaşadıkları gözlemlenmiştir.**
- Katılımcılar, okuldan kısa süreli uzaklaştırma cezasının öğrenciler için disiplin sorunlarını önleyici bir ceza niteliğini taşıdığı hususuna çoğunlukla katılmamaktadır.
- Öğrencilerin yaşanan disiplin sorunları ve sonuçları hakkında bilgilendirilmesinin yaşanan disiplin sorunlarını büyük ölçüde azaltacağı görüşü hakimdir.
- Katılımcılar, her bir öğrencinin ilgi, beceri ve eğilimleri doğrultusunda bir sosyal, kültürel sportif çalışmaya yönlendirilmesi yaşanan disiplin sorunlarını azaltacağı görüşüne çok büyük oranda katılmaktadır.
- Öğretmenlere sınıfta yaşanan disiplin sorunlarının önlenmesine yönelik stratejilerle ilgili bir eğitimin verilmesinin sınıfta yaşanan disiplin sorunlarını azaltacağı düşünülmektedir.
- Katılımcılar, önleyici rehberlik çalışmaları kapsamında, okullarda yaşanan disiplin sorunları ve sonuçları hakkında ailelerin bilgilendirilmesinin yaşanan disiplin sorunlarını azaltacağı hususuna çok büyük oranda katılmaktadır.
- Okulda disiplin sorunlarının yaşanmasında okulun çevre özelliklerinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Öneriler

- Disiplin sorunlarının azaltılması için yapılması gereken en önemli şey ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere daha fazla

yönelmelerini sağlamaktır. Araştırma sonucundan elde edilen bulgular; enerjisini bu tarz faydalı alanlara kanalize eden öğrencilerin daha az disiplin olayına karıştığını göstermektedir.

- Önleyici rehberlik hizmetlerinin artması disiplin sorunlarını da önemli ölçüde çözdüğünden, bu kapsamda **ailelerin ve öğrencilerin daha fazla bilgilendirilmesi hususunda okul ve sınıf rehber öğretmenlerine daha aktif roller verilmelidir.** Bu anlamda okul-veli-öğrenci koordinasyon ve iletişiminin artırılmasına yönelik yeni arayışların ve kanalların ihdasının büyük önem arz ettiği söylenebilir.
- **Disiplin sorunlarının fazla yaşanmasında etkili olan bir diğer faktör, okulun çevresel özellikleridir.** Nispeten şehir dışında olan ve **merkezdeki çarşı , kafe ve dış etkenlere açık olan yerlerden uzak olan okullarda daha az disiplin sorunları yaşanmaktadır.** Bu doğrultuda okulların merkezden uzak olan alanlara konumlandırılması bir çözüm olabilir.